

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

KUBISMUS

VY_32_INOVACE_DVK1306

- Autor: Mgr. Jan Souček
- Vznik: 09 / 2012
- Téma: Umění 1. poloviny a 20. století
- Předmět: DVK / 4. ročník
- Anotace: Obrazová charakteristika vývoje umění kubismu

Kubismus

Malířský a sochařský směr z počátku 20. st., vznikl ve Francii a zavedl zcela nové pojetí obrazové reality.

Dělí se na období : přípravné (1907 - 1909) - **protokubismus**,
analytické (1910 - 1912) - **analytický kubismus** a
syntetické (1913 - 1914) - **syntetický kubismus**

Orfismus – někdy považován za fázi kubismu (Apollinaire), období se časově kryje se syntetickým k. , dospělo k úplné abstrakci, využívá barvy jednotlivé malířské prvky staly nezávislými na realitě

Kubismus bylo avantgardní umělecké hnutí, které pojímá výtvarné umění revolučním způsobem. Kubisté rozvíjeli Cézannovy myšlenky o obrazové kompozici a modelovali objem slučováním výrazných konvexních a konkávních tvarů. Zobrazení není chápáno jako prostý pohled na skutečnost, obraz se zřídá světla, atmosféry, perspektivy, barevnosti a dalších tradičních prvků. Zrakovou zkušenost doplňuje racionálním a logickým poznáním reality. Analytická fáze objekt rozkládá do mnoha pohledů, v syntetické fázi dochází k opětovnému scelení obrazové skladby podle zákonitostí výstavby kubistických obrazů, ale nepřerušuje se spojení s věcnou zkušeností.

Protokubismus (1906 - 1909) - v toto období zahájili kubisté **Georges Braque** a **Pablo Picasso**. Období kdy kubismus vznikal, díla jsou ovlivněna předchozími malířskými trendy, dochází k objevování kubistické perspektivy. (např. Pablo Picasso - *Ženský akt*). Postupně jsou zobrazované předměty omezovány na základní geometrické tvary, z barev se používaly pouze odstíny šedé a hnědé barvy.

Analytický kubismus (1909 - 1912) - v tomto období kubismus nebyl abstraktním uměním, barva se stále téměř nepoužívala. Zobrazovaný předmět je rozložen na jednotlivé geometrické tvary, které jsou pak zobrazeny neperspektivně vedle sebe.

Syntetický kubismus (též vrcholný) (1912 - 1914) - v této fázi se kubismus přiblížil abstrakci, nicméně je pro něj stále důležitý zobrazovaný předmět, který je skládán z linií a ploch. Objevuje se **koláž** a s ní i barva.

Termín „kubismus“ jako první použil francouzským kritikem umění Louis Vauxcelles v roce 1908 ("divný cubiques" = krychle). Toto použití bylo myšleno hanlivě. Později byl termín přijat, ačkoli se jeho zakladatelům nelíbil.

Princip kubismu spočívá v jeho prostorové koncepci díla, předmět nezobrazuje jen z jednoho úhlu, ale z mnoha úhlů současně. Zároveň znamenal i obrovskou změnu v přístupu ke skutečnosti, nejen ve vidění, ale především v práci s realitou. Zobrazovaný předmět byl rozkládán až na nejjednodušší geometrické tvary (především krychle - latinsky cubus), které byly pak pomocí fantazie skládány do obrazu, proto zobrazené předměty působí dojmem, že jsou deformované a objevují se zároveň z několika pohledů.

Představitelé kubismu

Světové malířství:

Pablo Picasso - španělský malíř, sochař, keramik žijící ve Francii,
génus – zakladatelská osobnost světové moderní malby

Georges Braque - francouzský malíř, spoluzakladatel kubismu

Juan Gris - španělský malíř, nezávislý zakladatel kubismu ve Španělsku

Fernand Léger - francouzský malíř, u počátku kubismu, tvůrce „tubismu“

Robert Delaunay - francouzský malíř, u počátku kubismu zakladatel orfismu

Marcel Duchamp - francouzský malíř později žijící v Americe, zakladatel dada

Jacques Lipchitz - americký sochař, litevského původu

České malířství:

Členové skupin Osma a Tvrdošíjní – zakladatelé modernismu v české malbě

Emil Filla

Josef Čapek

Otakar Kubín

Bohumil Kubišta

Antonín Procházka

Václav Špála

Vlastislav Hoffman a Josef Gočár - tvůrci kubistického designu (Artěl)

Otto Gutfreund - sochař světového významu, jeden z 1. kubistů

Josef Gočár, Pavel Janák, Josef Chochol - tvůrci kubistické architektury

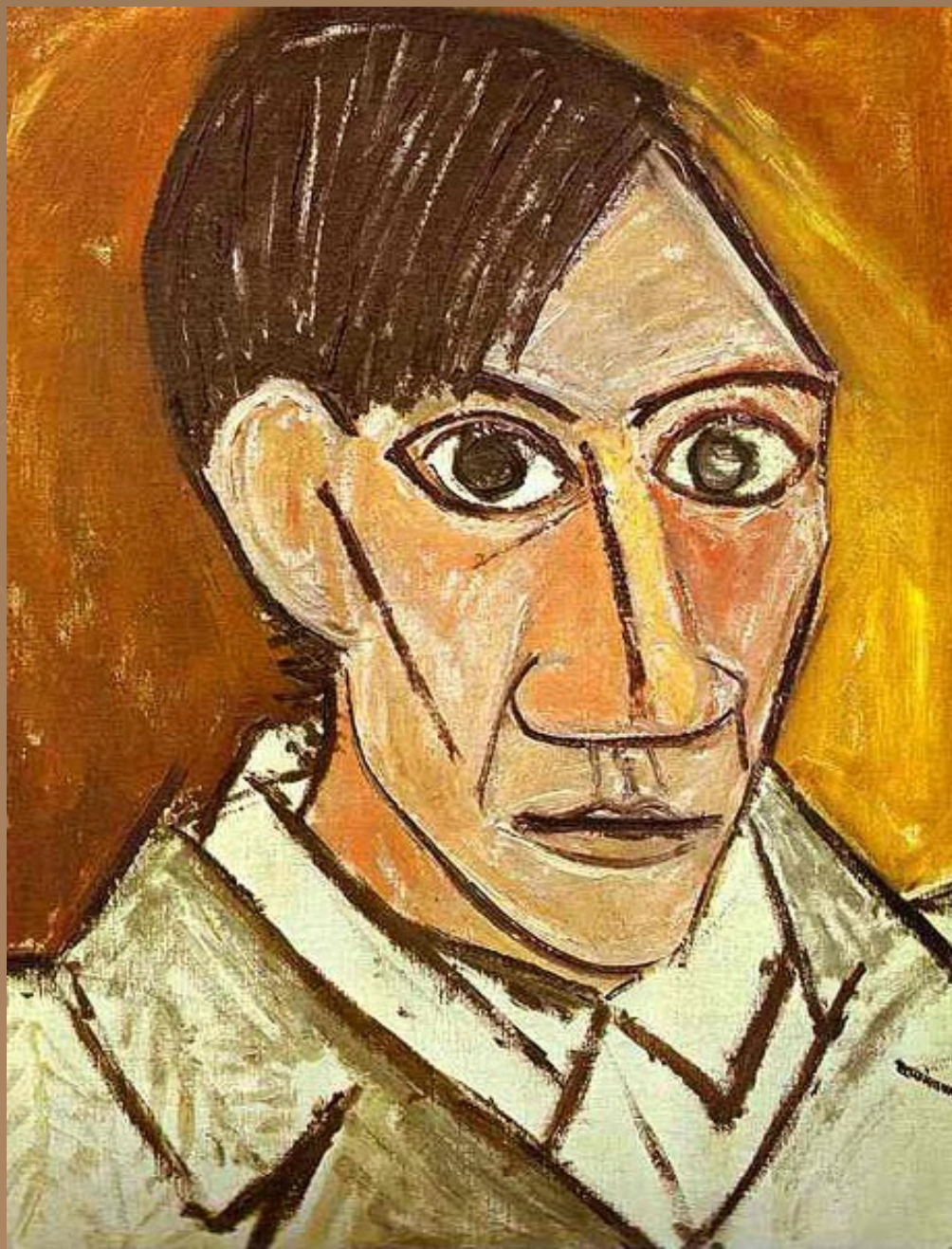
Pablo Ruiz Picasso

(1881 – 1973)

byl španělský malíř a sochař. Je jednou z nejvýznamnějších osobností umění 20. století.

Společně s Georgesem Braquem je považován za zakladatele kubismu.

Odhaduje se, že vytvořil asi 13 500 obrazů a skic, 100 000 rytin a tisků, 34 000 ilustrací a 300 soch a keramických děl.

Před r. 1901

V roce 1897 namaloval několik obrazů, které byly ovlivněny **Symbolismem**. Byly to krajiny vyvedené v nepřirodních fialových a zelených tónech. Poté následovalo období, které je někdy nazýváno jako modernistické. (léta 1899-1900) Picasso znal díla **Rossettiho**, **Steinlena**, **Lautreca** a **Muncha**, ale působila na něj i tvorba starých mistrů, jako byl například **El Greco**.

Pablo Picasso - First Communion

Modré období

V Modrém období (1901-1904) tvořil Picasso tmavé obrazy vyvedené v modrých a modrozelených barvách, pouze zřídka použil teplejší barvy. Není jisté, kdy přesně toto Picassovo období začalo. Je možné, že se tak stalo ve Španělsku na jaře 1901 nebo v Paříži ve druhé polovině toho roku. Strohá barevnost a smutné náměty (prostitutka, žebrák) mohou mít za příčinu Picassovu cestu po Španělsku a také sebevraždu jeho přítele Carlose Casagemase. Od podzimu roku 1901 vytvořil několik posmrtných portrétů Casagemase a v roce 1903 namaloval temný alegorický obraz "La Vie" - „Život“.

Další časté téma jsou umělci, akrobati a harlekýni. Harlekýn - obvykle vyobrazený v oblečení se čtvercovým vzorem - se stal Picassovým osobním symbolem.

The Blindman's Meal, 1903
Picasso, Pablo

La Vie, 1903
Picasso, Pablo

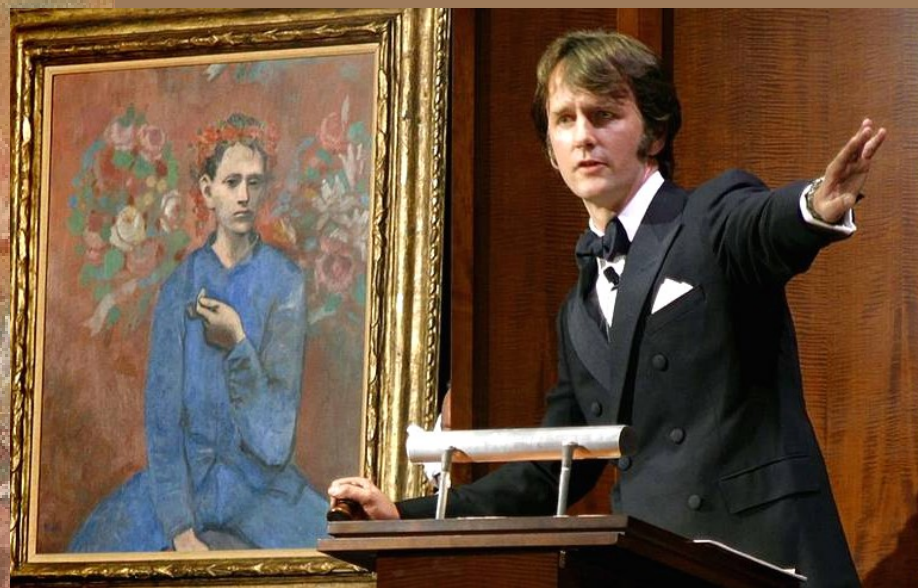
Self Portrait with Cloak 1901

Růžové období

Pro růžové období (léta 1905–1907) je charakteristický veselejší nádech s oranžovými a růžovými barvami. Opět se zde často objevuje harlekýn. V roce 1904 se Picasso seznámil s Fernandou Olivierovou. Vztah s ní a také vliv francouzských malířů se značně podepsaly na Picassově tvorbě

Pablo Picasso - Harlequin Sitting on a Red Couch

Garçon à la pipe» de Pablo Picasso:
104,1 millions de dollars

(Boy with a Pipe), 1905

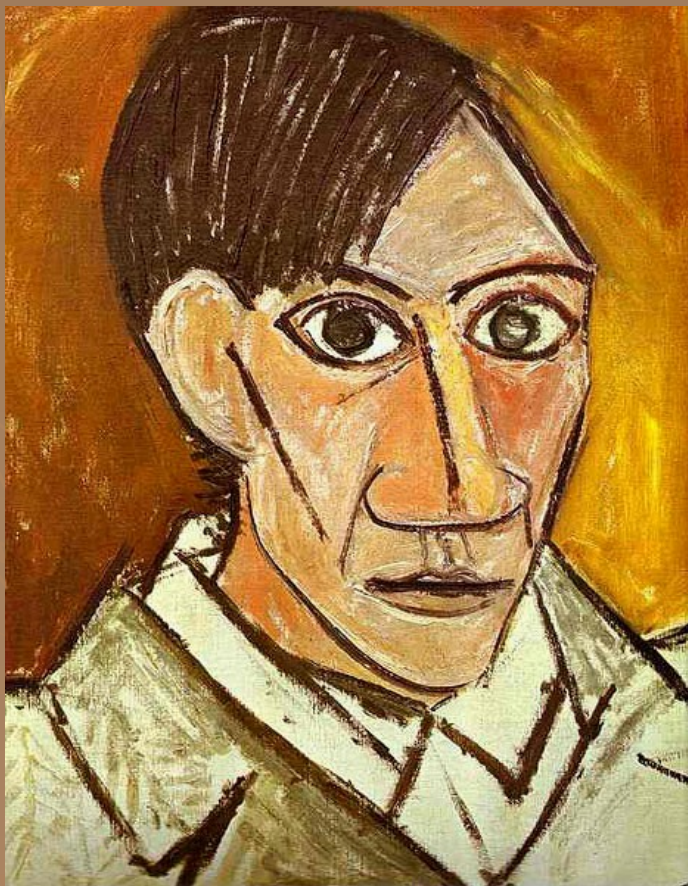

Pablo Picasso
The Family of Saltimbanques 1905

Africké období - Protokubismus

Na začátku Picassova Afrického období (1907–1909) stojí dvě postavy na obraze *Avignonské slečny*, které byly inspirovány předměty přivezenými z Afriky. Nápady vzniklé v tomto období vedou přímo k následujícímu období - kubismu.

Self Portrait, NG 1907

Les Demoiselles d'Avignon 1907 ►

Picassův obraz se stává zlomovým okamžikem v historii moderního malířského umění, opouští totiž klasickou formu figurativního představení. Odhmotněné ženské postavy zde byly zachyceny schematicky, po vzoru primitivního sochařství. Tváře se podobají černošským maskám, jsou stažené a protažené, zobrazené z několika úhlů pohledu současně (tvář en face a nos z profilu...). Každý prvek kompozice představuje kombinaci dvourozměrných, geometrických tvarů.

INSPIRACE - Španělský rodák žil na Montmartru, v srdci bohémské Paříže, ve skromném ateliéru a třel bídu s nouzí, jak se říká. Velké výkony se prý nedaří s plným břichem a neplatí to jenom ve sportu! Umělec hledal osobitý způsob vyjádření, který by mu umožnil co nejpresvědčivější projev. Neseděl jen v ateliéru. Cestoval, obracel se ke kořenům, seznamoval se s primitivním uměním, iberským, keltským, ale hlavně africkým, učarovaly mu negerské plastiky, a hlavně masky. K černošské tvorbě ho přivedli přátelé, tehdejší fauvisté Henri Matisse a André Derain, a malíř se chodil na "divošské sochy" dívat do Vlastivědného muzea. Vzal si z nich jejich jednoduchou formu a poznání, že životnost díla nezávisí ani tak na stupni napodobení předem stanovené reality, jako na její přestavbě pomocí přirozeného instinktu. Primitivové jej zajímali čistě pragmaticky, snažil se je vytěžit pro svoji práci, umělecké uvažování, nikoliv pro nějakou spiritualitu či etnologickou vášeň

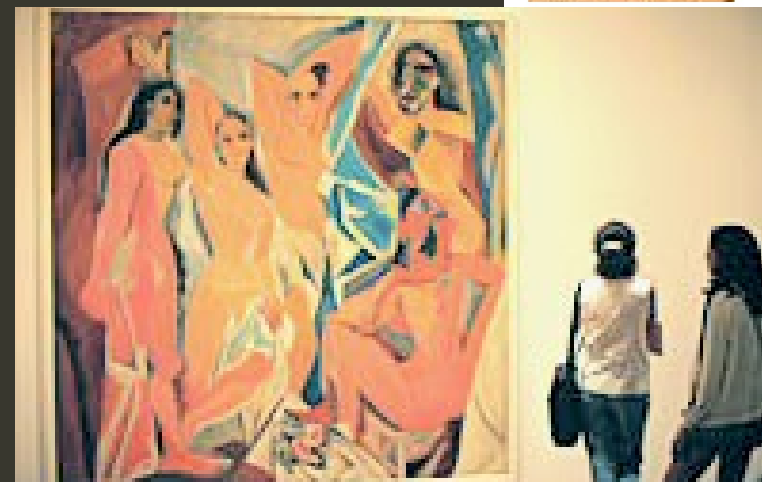

KOMPOZICE - Picasso obraz nevychrlil během jednoho dne, jak se o něm v souvislosti s jeho vynikající technikou, podloženou jak tvrdou prací, tak výjimečným talentem (už v sedmi letech zvládal akademicky přesné kresby), traduje.

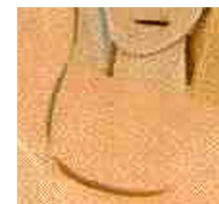
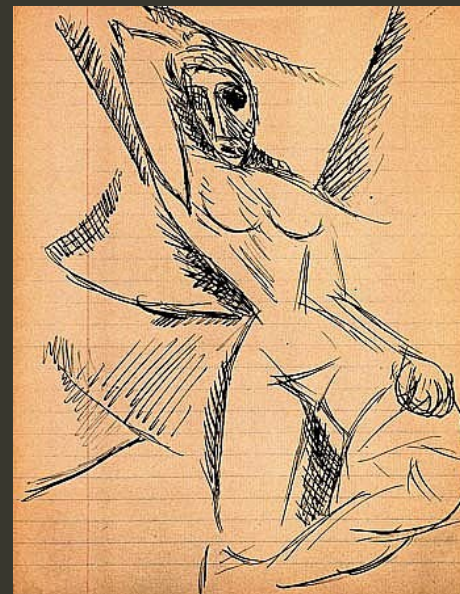
Avignonské slečny měly postupný vývoj. Původně mělo být na obrazu namalováno několik holek při jídle ve společnosti námořníka a studenta, jenže malíři se tato sestava zdála příliš svázaná s jeho nedávnými "růžovými" a "modrými" kompozicemi, které byly občas prosáknuty nostalgií, ba byly sociálně kriticky orientovány. Potom se rozhodl pro otevřenější přístup. Žádné jídlo, žádné pití, místo něj pohled do salónu, kde se nevěstky ukazují zákazníkům.

Samotné uskutečnění obrazu probíhalo ve dvou etapách. V té první, odehrávající se zřejmě na začátku roku 1907, na plátno umístil trojici slečen, které jsou v ostrém protikladu ke dvěma aktům vpravo, jež kromě jiného ozvláštnil maskami místo obličejů. Avignonské slečny nejsou žádné krásky strhující pozornost svými půvaby. Autorský záměr, pochopitelně: šlo o snahu opustit stará kliše, takže to Picasso vzal "z gruntu", odkloněním se od oslavy ženských půvabů. Mají deformovaná, jakoby rozsekaná těla, údy jsou k nim připojeny nepatříčně, "proti přírodě", a stejně takové jsou jejich proporce. Použil nečekané perspektivní pojetí, takže se na tváři malované jako "en face" objevil "nos z profilu". To před Picassem nikdo neudělal! Postavy tvaroval nikoliv prostřednictvím hry světla a stínů, ale přesnými liniemi. Geometrizace figur je fascinující, obraz se díky ní zdá neskutečně plastický a zároveň živý. Podnikl útok na samu podstatu pojetí obrazu.

SLEČNY Z AVIGNONU, 1907

Studie ke
Slečnám z
Avignonu.

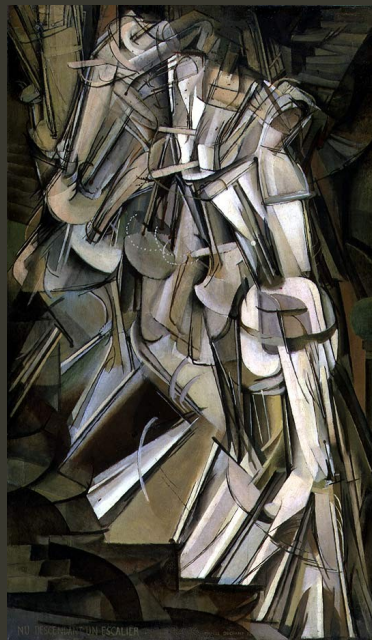
Estetická hodnota v kontextu následujících Picassových děl:

Konstrukce mýtu – charakteristiky

a) Inspirace v pozdějších dílech

Braque, Duchamp, Matisse ...

b) Citace v pozdějších dílech

Jill Clark

Kachel, Itálie

Patrick Caulfield,
Slečny z A., 1999

Pam Green,
Garçons
d'Avignon, 1980

San Ignacio

Analytický kubismus

Analytický kubismus (léta 1909–1912) je styl, který Picasso vytvořil společně s Braquem. Obrazy obou umělců byly v té době temné, vyvedené v hnědých barvách. Oba umělci malovali věci tak, jakoby byly viděny z více úhlů najednou. Obrazy Picassa a Braqua z té doby jsou si velice podobné.

Pablo Picasso - Nude Woman

Accordionist by Pablo Picasso

Portrait of Ambroise Vollard
1910

Picasso Pablo
Woman Playing the Mandolin (1909)

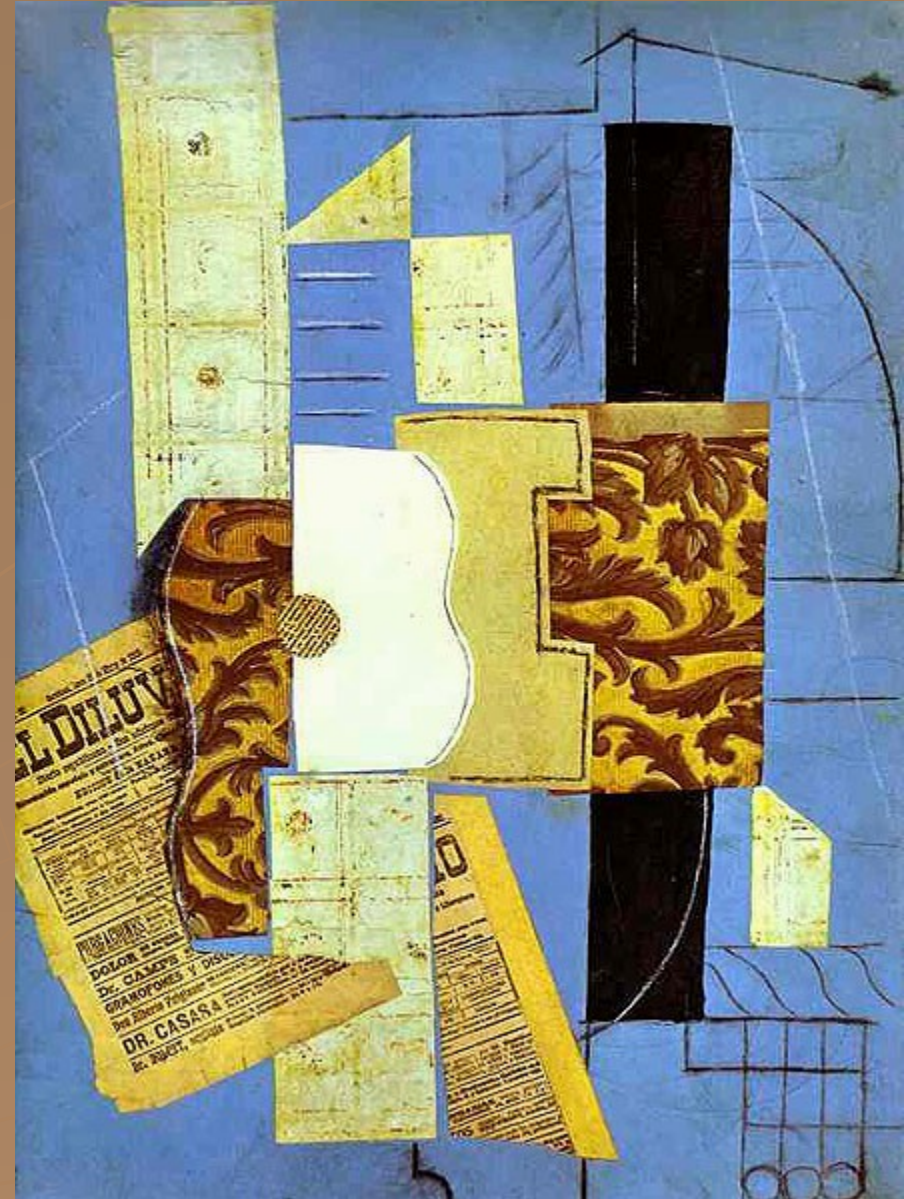
Syntetický kubismus

Syntetický kubismus (léta 1912–1919) je dalším stupněm kubismu. Umělec na obraz lepí i kusy papíru - často tapety nebo noviny. Jednalo se o první použití koláže v umění.

PICASSO, Pablo
Still Life with Chair-Caning
Paris, 1912

Pablo Picasso - Guitar - 1913

Violin and guitar

Pablo Picasso - Musical Instruments

Housle, sklenice, trubky a kotvy, Souvenir of Le Havre, 1912.

Národní Galerie, Praha,

Skříňka, šálek, jablka a sklenice
1909

Autoportrét / Self-Portrait (1907)

olej, plátno / oil on canvas, 56 x 46 cm

dar V. Kramáře 1960. Národní galerie v Praze, 40 000 000.-

Žena / Woman (1907)

olej, plátno / oil on canvas, 65 x 50 cm

dar V. Kramáře 1960, Národní galerie v Praze, 20 000 000.-

Harlekýn / Harlequin 1908

kvaš, papír / gouache on paper, 63 x 48 cm

dar V. Kramáře 1962, Národní galerie v Praze, 16 000 000.-

Žena / Woman (1908)

olej, plátno / oil on canvas, 73 x 60 cm

dar V. Kramáře 1960, Národní galerie v Praze, 20 000 000.-

Skříňka, šálek, jablka a sklenice / Box, Cup, Apples and Glass (1909)

olej, plátno / oil on canvas, 38 x 46 cm

z Galerie D. H. Kahnweilera zakoupil V. Kramář v roce 1911, NG v Praze, 14 000 000.-

Přístav v Cadaqués / Harbour in Cadaqués 1910

olej, plátno / oil on canvas, 38 x 46 cm

z Galerie D. H. Kahnweilera zakoupil V. Kramář v roce 1911, NG v Praze, 20 000 000.-

Žena v lenošce / Woman in an Armchair (1910)

olej, plátno / oil on canvas, 94 x 75 cm

zakoupeno 1957, Národní galerie v Praze, 25 000 000.-

Žena hrající na kytaru / Woman Playing the Guitar 1911

olej, plátno / oil on canvas 65 x 54 cm

z Galerie D. H. Kahnweilera zakoupil V. Kramář v roce 1911, NG v Praze, 20 000 000.-

Mandolina a sklenice Pernodu / Mandoline and Glass of Pernod (1911)

olej, plátno / oil on canvas, 33 x 46 cm

z Galerie D. H. Kahnweilera zakoupil V. Kramář v roce 1911,

Národní galerie v Praze, 15 000 000.-

Housle, sklenice, dýmka a kotva (Vzpomínka na Le Havre) / Violin, Glass, Pipe and Anchor (Souvenir of Le Havre) (1912)

olej, plátno / oil on canvas, 81 x 54 cm

Národní galerie v Praze, 40 000 000.-

Boxer / Boxer (1912)

olej, plátno / oil on canvas, 46 x 27 cm

značeno na zadní straně vpravo nahoře: Picasso

z Galerie D. H. Kahnweilera zakoupil V. Kramář v roce 1912

Národní galerie v Praze, inv. č. O 8028 15 000 000.-

Kytara a plynový hořák / Guitar and Gas Burner (1913)

kvaš, tuš, uhlí, papír / gouache, ink, charcoal on paper, 62,5 x 46,5 cm

Pablo Picasso - Still Life with Guitar

Pablo Picasso - Three Musicians

Klasicismus a Surrealismus

Po První světové válce tvořil Picasso v **neoklasicistním** stylu. Tento „návrat k pořádku“ je viditelný v tvorbě mnoha umělců 20. let 20. století. Picassovy obrazy a kresby z té doby připomínají díla **Ingrese**. V 30. letech 20. století vystřídal harlekýna jako hlavní motiv Picassových obrazů **minotaurus**. To, že Picasso používal motiv minotaura můžeme zčásti přičíst jeho kontaktu se surrealisty, kteří minotaura často používaly jako svůj symbol. U Picassa ho můžeme najít např. v obraze *Guernica*. Je to jeden z jeho nejznámějších obrazů. Zobrazuje bombardování španělského města Gernika Němci. Dlouhou dobu bylo toto plátno v New Yorkském Muzeu moderního umění, v roce 1981 se vrátilo do Španělska a dnes je v Madridu

Pablo Picasso - Guernica - 1937

Pablo Picasso - Still-Life with a Pitcher and Apples

Pablo Picasso - Seated Woman in a Chemise 1923
© Succession Picasso/DACS 2007

Bull Skull, Fruit, Pitcher, 1939
Picasso, Pablo

Pablo Picasso - Nude and Still-life 1931

Pablo Picasso - Lunch on the Grass

Pablo Picasso - Crucifixion

Pozdní dílo

Picasso byl jedním z 250 sochařů, kteří vystavovali ve Filadelfii v létě 1949. V 50. letech 20. století se Picassův styl opět změnil, když začal tvořit interpretace děl starých mistrů. Vytvořil skupinu obrazů založených na Velazquezových *Las Meninas* - Dvorní dámy. Další díla založil na obrazech od Goyi, Poussina, Maneta, Courbety a Delacroixe.

Picassova pozdní díla byla směsicí stylů, jeho prostředky vyjadřování v neustálé proměně

až do konce jeho života. Picasso se cele věnoval práci, byl odvážnější, jeho dílo barevnější

a expresivnější. Mezi lety 1968 a 1971 vytvořil množství obrazů a stovky leptů.

Jeho obrazy nebyly v jeho době nijak dobře přijímány, teprve později byl Picasso uznán

za umělce, který byl často daleko před svou dobou.

Georges Braque

Od roku 1909 Braque pracoval s Pabem Picassem, který k malování přistupoval podobně. Oba v té době malovali obrazy s neutrálními barvami a složitými vzory z geometrických tvarů, dnes se tento směr nazývá analytický kubismus. Mezi lety 1910 a 1912 si byly jejich styly velice podobné. Díla z tohoto období jsou vyvedena v tlumených zelených, šedivých, žlutých a hnědých barvách, objekty na nich jsou rozložené, jakoby je divák sledoval z více pohledů.

Violin and Candlestick
Paris, spring 1910

V roce 1912 začali experimentovat s koláží a tzv. papier collé (technika, kdy malíř nalepuje do obrazu papír nebo látku stejně jako v koláži, s tím rozdílem, že u papier collé nalepené kusy samy představují určité objekty). Jejich spolupráce skončila roku 1914, kdy byl Braque odveden do francouzské armády a odjel z Paříže na frontu.

Georges Braque
The Viaduct at L'Estaque), 1908

Woman Seated in an Armchair
Spring 1910

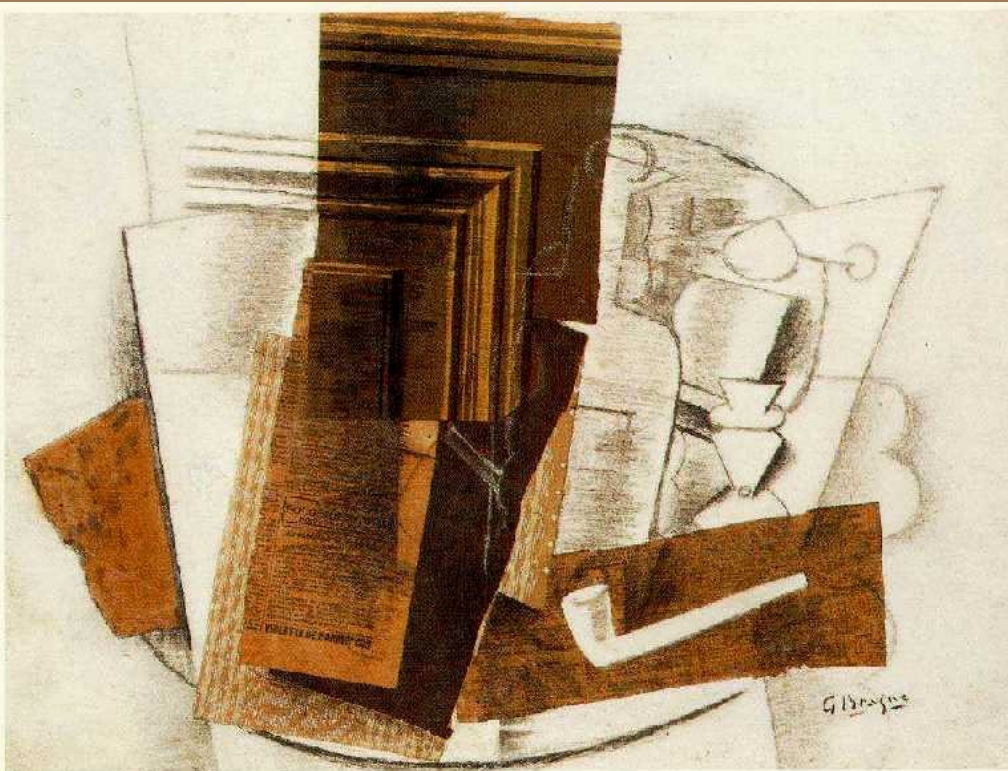

Georges Braque - Musical Instruments
(Paris, autumn 1908)

Georges Braque - Fishing Boats (Bateaux de pêche) - (1909)

Georges Braque
The Emigrant, autumn 1911-early 1912
Bottle, Newspaper, Pipe, and Glass, 1913

Le jour 1929

Georges Braque, Fruit Dish and Cards, 1913

Juan Gris

1887 - 1927

Still Life with Flowers - 1912

The book, 1911

Juan Gris

Juan Gris, the breakfast 1915

Guitar on a Chair - 1913

This is a reproduction of the painting 'Les Femmes d'Alger (O. K. G.)' by Pablo Picasso. The painting is a complex, multi-layered cubist work. It depicts a group of people in a room, with a large window in the background showing a view of a city. The foreground is filled with various objects, including a table with a red and white checkered cloth, a green and yellow patterned cloth, and a white cloth with the word 'MEDOC' written on it. The painting is characterized by its vibrant colors, geometric shapes, and fragmented perspective. The overall composition is a dense, overlapping arrangement of figures and objects, creating a sense of depth and movement. The use of color is particularly striking, with a palette dominated by blues, pinks, greens, and yellows. The fragmented perspective is a key feature of the cubist style, allowing Picasso to represent multiple viewpoints simultaneously. The painting is a testament to Picasso's mastery of the cubist technique and his ability to create a rich, narrative-driven work of art.

Fernand Léger

1881 – 1955

Fernand Léger, Švadlena, 1909-1910

Fernand Léger, Žena se synem

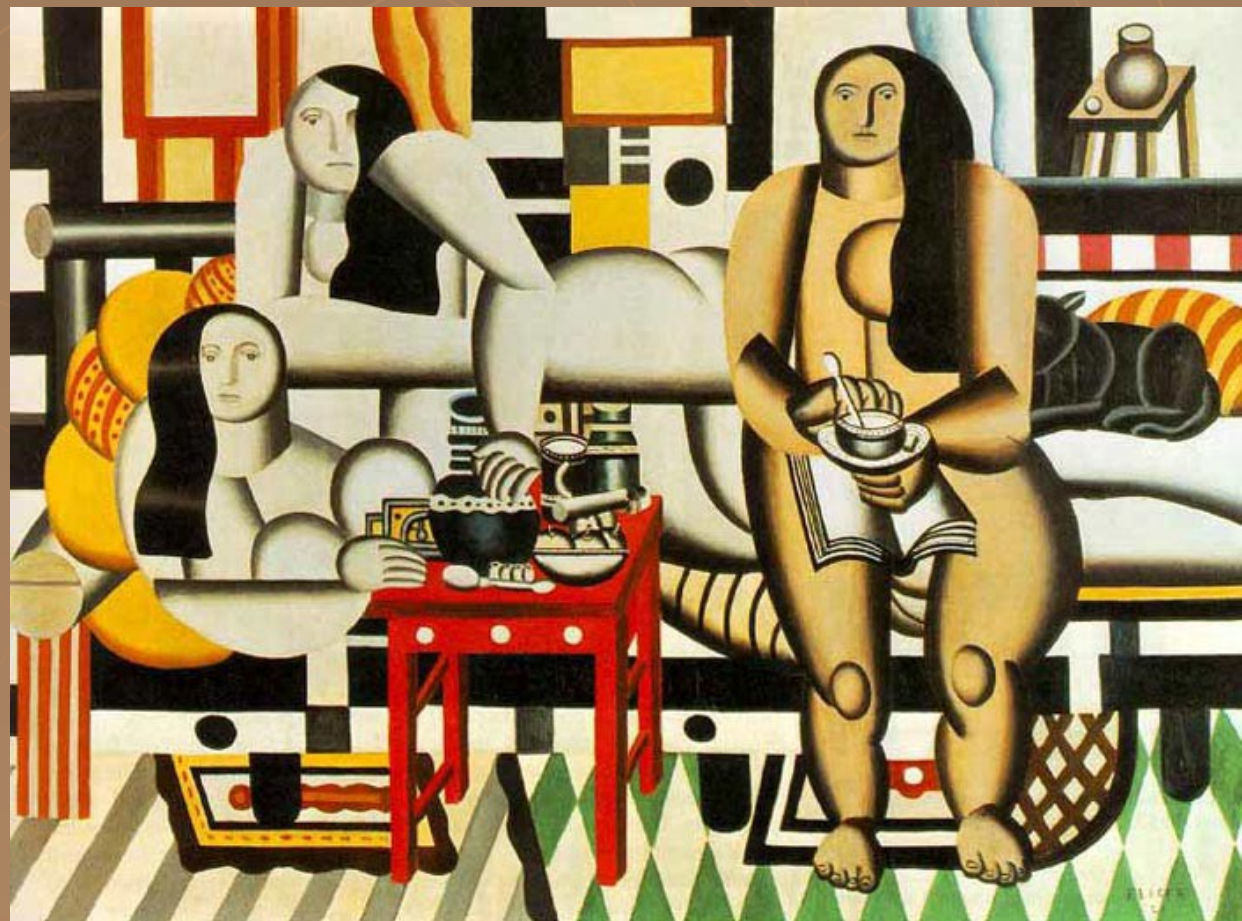
Fernand Léger, La noce (The Wedding), 1911

Fernand Léger, Contrasts of Forms, 1913

Fernand Léger, Žena s kočkou

Fernand Léger, Tři ženy

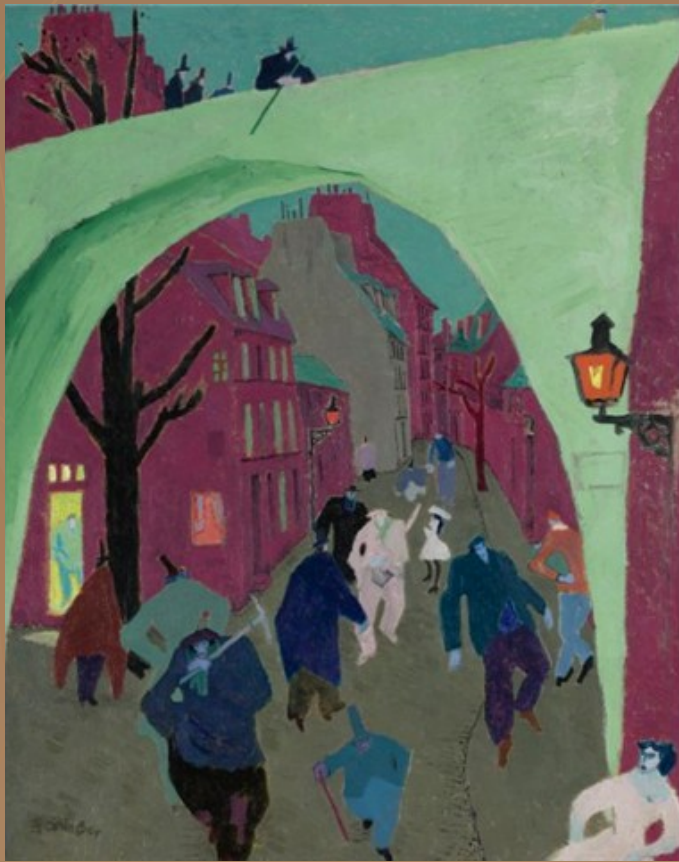

Fernand Léger, Křížení železných drah

Lyonel Feininger

1871 – 1956

was a German-American painter

The green bridge, 1909

The White Man, 1907

Lyonel Feininger

Jesuits II, 1913

Jesuits III, 1915

Lyonel Feininger

The green bridge, 1909

The Green Bridge II, 1916

Lyonel Feininger

Bridge 1913

Gaberndorf II, 1924

Lyonel Feininger

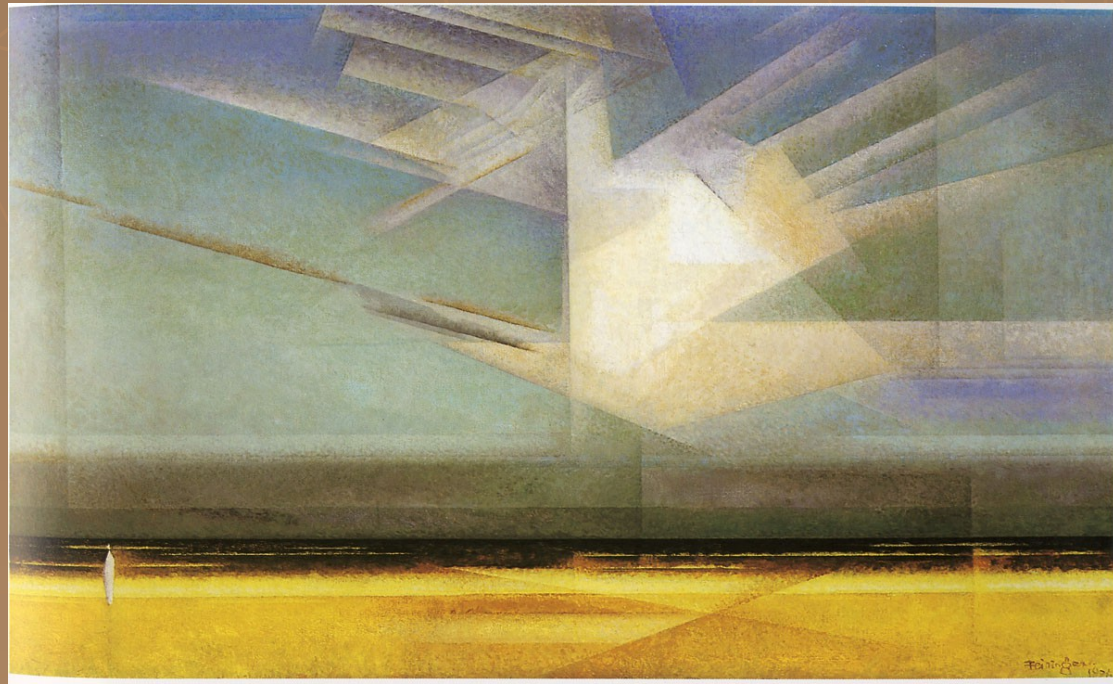
Hohe Häuser IV, 1919

Lyonel Feininger

Gelmeroda IX 1926

Marcel Duchamp

Marcel Duchamp - Nude Descending a Staircase, 1912

Raymond Duchamp-Villon

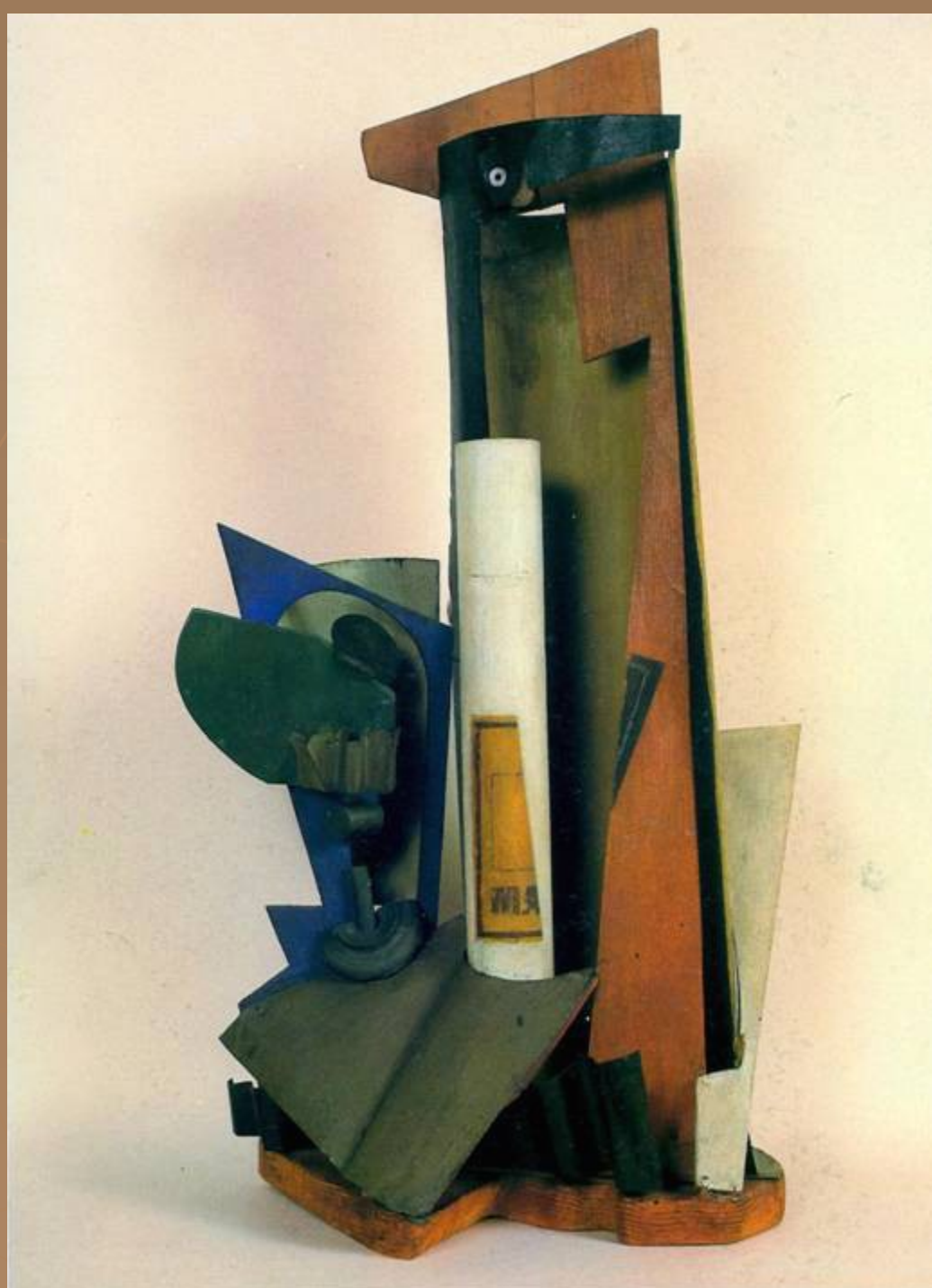
1876 – 1918

Duchamp-Villon Raymond The Great Horse, 1914

Henri Laurens

Henri Laurens, Bottle and Glass, 1918

Henri Laurens (1885-1954)
The Guitar, c. 1919.

Jacques Lipchitz

(1891 - 1973)

Jacques Lipchitz
Kytarista - 1914

Jacques Lipchitz
Koupající se - 1923-1925

Otto Gutfreund
Don Quichote. 1911-12

Otto Gutfreunda

Koncert 1912 - 1913

Podobizna otce VII 1912

Otto Gutfreund
Ženská hlava 1912-13

ZDROJE:

Literatura:

- ▶ PIOJAN, José. **Dějiny umění 9**, 2. vyd. Balios, Knižní klub 2000. 336 s. ISBN 80-242-0217-4
- ▶ BOIS, Yve-Alai, BUCHLOH Benjamin, FOSTER Hal, KRAUSSOVÁ Rosalind. **Umění po roce 1900**. Slovart 2007. 704 s. ISBN 978-80-7209-952-8
- ▶ Kol.: **Umění 20. století - Malířství, skulptury a objekty, nová média, fotografie**. 2. vyd. Slovart 2011. 838 s. ISBN 978-80-7391-572-8
- ▶ MICHELI, Mario de: **Umělecké avantgardy dvacátého století**. Praha SNKLHU 1964. 378 s
- ▶ DEMPSEYOVÁ, Amy. **Umělecké styly, školy a hnutí**. 1. vyd. Slovart 2005. 304 s. ISBN 80-7209-731-8

Elektronické zdroje:

- ▶ The Yorck Project: *10.000 Meisterwerke der Malerei*. DVD-ROM, 2002. ISBN 3936122202. Distributed by DIRECTMEDIA Publishing GmbH.
- ▶ KASAN, Jaroslav. **Artopedia 2: galerie světového malířství** [CD-ROM]. 2., aktualiz. vyd.. Hořovice: Terasoft, 2003.

Internetové zdroje:

- ▶ <http://cs.wikipedia.org/wiki/Kubismus>
- ▶ <http://en.wikipedia.org/wiki/Cubism>
- ▶ <http://www.wikipaintings.org/en/paintings-by-style/cubism>
- ▶ http://cs.wikipedia.org/wiki/Pablo_Picasso
- ▶ http://en.wikipedia.org/wiki/Picasso%27s_Rose_Period
- ▶ <http://www.imdb.com/name/nm0681444/>
- ▶ http://cs.wikipedia.org/wiki/Georges_Braque
- ▶ http://en.wikipedia.org/wiki/Papier_coll%C3%A9
- ▶ http://maryadamart.com/Cubism_The_Big_Picture.htm
- ▶ <http://www.wikipaintings.org/en/paul-cezanne>
- ▶ <http://www.wikipaintings.org/en/fernand-leger>
- ▶ <http://www.wikipaintings.org/en/pablo-picasso>
- ▶ <http://www.wikipaintings.org/en/jean-metzinger>
- ▶ http://en.wikipedia.org/wiki/File:Family_of_Saltimbanques.JPG
- ▶ http://en.wikipedia.org/wiki/Henri_Laurens
- ▶ http://en.wikipedia.org/wiki/Gar%C3%A7on_%C3%A0_la_pipe
- ▶ https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQgHI2U9KcbvA7UdVcPmwaMy50PzqteuP8W1MfhDzioAzaz_kggIA
- ▶ <http://www.otto-gutfreund.com/images/top10/754.jpg>
- ▶ http://cs.wikipedia.org/wiki/Otto_Gutfreund
- ▶ <http://www.e-flux.com/announcements/tobias-meyer-of-sotheby%E2%80%99s-at-afa-arttalks-march-30-2006/>